

paxat

DITT MAGASIN FRÅN SVENSKA KYRKAN I VÄRNAMO

Tema nr 4 2023:

MUSIK

Ledare

Det finns en gudstjänst som satt sig djupt i mitt inre. Det var påskdag och jag beslöt att fira gudstjänst i en liten källarkyrka i Malmö. Det var verkligen en källare, med rör i taket och små, högt sittande fönstergluggar med frostade glas. Man hade ett kors, ett enkelt altare och en pulpet. Det var allt... förutom en liten skrikig orgel. Det var mest äldre damer som brukade fira sin gudstjänst där men de var glada, fyllda av liv och älskade alla nya som besökte deras källare.

Dagen till ära hade man satt ihop en liten kör... nja så liten var den ändå inte, säkert en tredjedel av församlingen stod där och var beredda att vidga sina stämmor till lovsång. Orgeln spelade upp och snart tog kören vid. Det var en säregen upplevelse. Bakom ett hav av stämmor och entusiastisk sång kunde man ana orgelns tappra försök att leda den ljudande skaran. Varje körmedlem hade säkert, i alla fall på notbladet, sin egen stämma – men i påskens glädje, i musikens entusiasm och i lyckan över att få sjunga tillsammans, delade man stämmor friskt och hittade på egna då man upplevde att det var av nöden behövligt.

Om Jesus inte redan varit uppstånden hade han säkert vaknat till av dessa ljudande strupar.

När den första chocken hade lagt sig fick jag vara med om en av de vackraste musikupplevelser jag någonsin varit med om, det var en liten glimt av himlen som öppnade sig. Det var sannerligen ingen uppvisning av harmonier, perfektionism, eller excellens...det var bara pur glädje, och lovsång ur hjärtat.

Musik verkar vara en nyckel in till en annan del av världen, en andlig dimension. Musik berör känslorna och väcker upp saker där inne i oss själva som vi annars inte riktigt når. Musik handlar om något vi längtar efter, en röst vi känner igen från en avlägsen forntid. Det finns någon som väddar till oss bortom tonerna. Den här påskdagsmorgonen svarade damerna i den lilla kören på det ropet med en klarhet som gör att jag minns dagen så här trettio år senare. Jag kände igen tonen från himmelen – samma ton som fick herdarna vid herdarnas äng i Betlehem år noll att vakna upp ur sin slummer och skåda in i den himmelska änglakören som bebådade Jesu födelse; "Ära åt Gud i höjden och frid på jorden, bland människor som Gud älskar..."

Pär-Magnus Möller
kyrkoherde

ÖPPETTIDER EXPEDITIONEN

Våra telefontider är:

Måndag 10-12
Tisdag 10-12
Onsdag Stängt
Torsdag 10-12
Fredag 10-12

Telefon: 0370-30 04 00

Kontaktuppgifter till enskilda anställda finns på vår hemsida svenskakyrkan.se/varnamo. Eller ring växeln, så kopplar vi dig.

Vi svarar även på kyrkogårdsärenden.

Det går också bra att maila till oss:
varnamo.forsamling@svenskakyrkan.se

PAXAT

Denna tidning ges ut av Svenska kyrkan i Värnamo. **TELEFON** 0370-30 04 00 **ADRESS** Paxat, Box 624, 331 26 Värnamo **E-POST** varnamo.forsamling@svenskakyrkan.se **HEMSIDA** svenskakyrkan.se/varnamo **ANSVARIG UTGIVARE** Pär-Magnus Möller **LAYOUT** João Figueiredo **OMSLAGSFOTO** João Figueiredo. **FOTO** IKON, Pixabay, Unsplash, Pexels (om inget annat anges) **TRYCK** Värnamo Ljuskopiering AB **UPPLAGA** ca 11 000 ex. Tidningen delas ut till alla hushåll inom Värnamo församling. Nästa nummer kommer i februari.

5. Axplock
6. Musiken stärker budskapet
10. Nu kör vi!
12. Miljögruppen tipsar!
14. På gång
16. Kulturtimman
18. Läktarorgeln i Värnamo kyrka
20. Sorgegruppen som blev "Bonusgruppen"
22. Psalm
23. Betraktelse
24. Rättvist butik, Café o Secondhand
25. Bryt en tradition
26. Kyrkogårdsförvaltningen informerar
27. Vem vilar här?
28. Julkryss

6

MUSIKEN STÄRKER BUDSKAPET

- Helena Othin berättar om sin passion för musik.

10

NU KÖR VI!

- Fyndig kör med härlig gemenskap

Innehåll

18

LÄKTARORGELN I VÄRNAMO KYRKA
- Annie Hultstein berättar om Värnamo kyrkas orgel.

20

BONUSGRUPPEN
- Ingen behöver sörja ensam.

27

DEM VILAR HÄR?
- Om kändisar som vilar på våra kyrkogårdar

Redaktörens förord

Musik som tema för mitt första Paxat-nummer: ypperligt kul! Musik har en speciell plats i mitt liv. Jag växte upp med en farfar som verkligen brann för musik. Ofta spelades klassisk musik på TV:n eller stereon hemma hos honom. Han var medgrundare till en lokal filharmonisk förening i hemlandet Portugal och spelade sax hela sitt liv. Att spela på helgonfester var årets höjdpunkt. Min farfar och hans kollegor turnerade runt i landet. En annan kusin spelade också klarinett där. Jag gjorde också ett försök, men saknade disciplinen för att lära mig noter och skalor. Istället gick jag med i kyrkans kör och sjöng där några år.

Varje sommar under min uppväxt skulle familjen från Paris besöka oss. En kusin skulle alltid ta med sig kassetband med Jean Michel Jarre – det var det bästa jag visste! Jag kopierade ivrigt kassetterna och lyssnade högt på en bärbar radio i mitt sovrum. Musikens kraft tog mig till fantasivärldar och inspirerade mina drömmar. Musik har den förmågan att förmedla tankar och känslor som inte kan uttryckas på andra sätt, ett medel för att utforska avlägsna platser och sätta i gång drömmar. Jag kan inte leva utan musik. När jag jobbar, springer, lagar mat, kör bil – nästan i alla sammanhang är musiken där!

I söndagsskolan lärde jag mig att sjunga är att be två gånger om, så speciell är musiken. Den hjälper oss närma oss vår tro och våra känslor på ett unikt sätt. Inte konstigt att vi sjunger så mycket på gudstjänster och att så många artister började sina karriärer som kyrkomusiker eller i kyrkokören, som till exempel Mariah Carey vars julsånger snart spelas på otaliga högtalare.

Hoppas att detta Paxat kan förmedla musikens viktiga roll i livet och den kristna tron.

Trevlig läsning!

João Figueiredo, kommunikatör

TANKAR OCH IDÉER!

Har du tips, tankar och idéer på sådant som du skulle önska att vi tar upp i tidningen? Välkommen att höra av dig:

E-post: joao.figueiredo@svenskakyrkan.se

Tfn: 0370-30 04 38

BARN OCH UNGDOM

BABYRYTMIKEN "TRYGGA RÄKAN"

i S:t Johannes kyrka, torsdagar förmiddag. Vi erbjuder två grupper, åldersindelningen är 3-8 mån och 8-16 mån vid start. Anmälan via svenskakyrkan.se/varnamo. Nya grupper varje termin. Start 1/2.

RYTMIKGRUPPEN "HIMMELBITARNA"

i S:t Johannes kyrka, måndagar 16.30-17.45. För barn 1-3 år tillsammans med vuxen. Anmälan via svenskakyrkan.se/varnamo. Nya grupper varje termin. Start 29/1.

ÖPPNA FÖRSKOLAN "KYRKIS"

i S:t Johannes kyrka, öppet måndagar 09.30-12. För dig med barn i åldern 0-6 år. Vi leker, har sångstund, pysslar och så finns det fika till självkostnadspris. Öppen grupp, ingen anmälan. Start 15/1.

AFTER SCHOOL

i S:t Johannes kyrka, måndagar 14.30-17. Blandade aktiviteter för barn åk 2-5. I Fryele församlingshem varannan onsdag kl 15-16.30. Blandade aktiviteter för barn åk 1-6. Start 10/1.

AMASING

i S:t Johannes kyrka. Kören för dig i åk 8 och uppåt. Vi sjunger pop, gospel, ballader och lite vad vi önskar för tillfället. Måndagar 18-19.

SÖNDAGSSKOLA/BARNKYRKA

i S:t Johannes kyrka, i samband med gudstjänst söndagar kl 10. För alla barn från 3 år. Start 14/1.

UNGDOMSGRUPPEN LUX

i Värnamo församlingshem, torsdagar kl 18.30-21. För ungdomar åk 8 och uppåt. Vi träffas för att umgås, fika, ha andakt och hitta på roliga grejer tillsammans.

TISDAGSGRUPPEN FUNKIS

i Värnamo församlingshem, var tredje tisdag kl 18.30-20. Roliga och blandade aktiviteter för ungdomar och vuxna med funktionsvariation.

Vill du hjälpa till?

Vi söker fler som vill vara med och hjälpa till under julgemenskapen. Är du en av dem? Hör av dig till diakon Marie Nilsson, 0370-30 04 42.

Epost: marie.nilsson2@svenskakyrkan.se

Jul i gemenskap i Allianskyrkan

GEMENSKAP PÅ JULAFTON kl. 13-17

Firandet inleds med julbord kl. 13.00-14.00. Under eftermiddagen blir det program, kaffe och tårter och firandet avslutas med julbön kl. 16.30.

Biljetter finns att köpa på Café Duvan (Arken) och Rättvist Café (Storgatan 41).

PRIS: 100 KR

Barn (7-15 år): 50 kr, under 7 år gratis. Biljetter finnas att köpa till och med torsdag 14 december.

**VARMT VÄLKOMMEN ÖNSKAR
KYRKORNA I VÄRNAME!**

AXPLOCK

Du kan göra skillnad! GE BORT EN MATKASSE

Vill du vara med och bidra till att en medmänniska får mat på bordet? Du kan bidra med valfri summa. Maten delas ut på Hela Människan.

SWISHA DITT BIDRAG TILL: **123 696 36 98** - Märk betalningen "Matkasse".

Vill du ge en gåva kontant kan du kontakta församlingsexpeditionen.

GÅVOBEVIS

Ge bort en matkasse åt någon annan som julklapp. Swisha ditt bidrag och hämta ett gåvobevis på församlingsexpedition i Värnamo församlingshem.

Perfekt gåva till någon som redan har allt!

Musiken stärker budskapet

Det finns få som brinner så mycket för musik som Helena Othin. Helena är en gammal bekant i Värnamo församling men idag jobbar hon som musiklärare på Trälleborgskolan. Men hur började allt det här? Och hur förhåller hon sig till den kristna tron?

TEXT OCH FOTO: JOÃO FIGUEIREDO

Vem är Helena Othin?

- Jag är 48 år, just nu jobbar jag som musiklärare och läser samtidigt till legitimerad musiklärare. Jag är gift och mamma till två tonårsbarn. Jag älskar att virka, baka och läsa. Det är mina fritidsintressen, säger hon med ett stort leende i ansiktet. Som person jag är omhändertagande och lyssnar mest och pratar minst. Men finns det något viktigt som jag tycker måste sägas så gör jag det. Det är viktigt.

När jag gjorde min research om dig upptäckte jag en intervju på P4 där du berättade om din kärlek för musik. Det går inte att säga annat än att du verkligen älskar musik...

- Jag har alltid älskat musik och jag växte upp i en ganska kyrklig miljö. Mina föräldrar var aktiva i kyrkan och musik är ju en stor del av kyrkolivet. Det kändes ganska naturligt för mig att börja sjunga i kören när jag var sju. Sedan började jag spela piano hemma, därefter blev det orgel. Orgel blev ett ganska självklart val för mig när jag gick musiklinjen på folkhögskolan. Efter folkhögskolan blev det även en kantorsutbildning på samma folkhögskola.

Du började alltså spela musik redan i väldigt tidig ålder?...

- Jag började spela tvärflöjt när jag var tio, och sedan började jag med pianot när jag var elva. Orgel kom när jag var sexton eller sjutton år. Jag lever för musiken – svarar Helena med ett skratt.

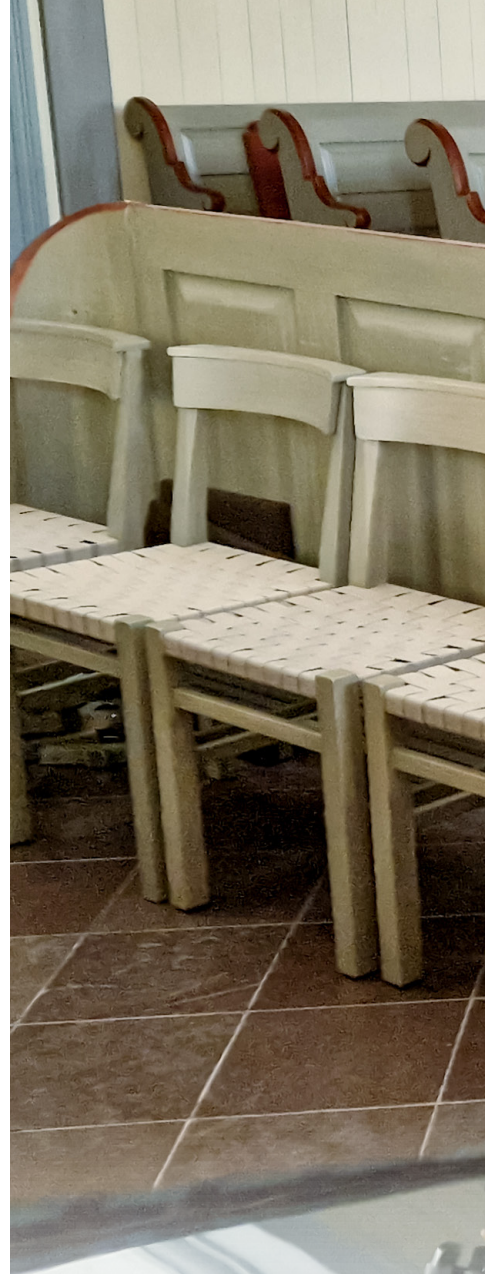
Tidigare sa du att du var ganska tyst. Hur funkar det med din roll som lärare?

- Bland vänner och familj är jag den som lyssnar men på jobbet går jag in i min lärarroll. Då är jag en helt annan person. Som lärare går man in i en roll. Man är ledare, man bär ansvaret på att lektionen ska fungera.

Är du den roliga läraren eller den stränga läraren?

- Jag undervisar låg- och mellanstadiet, och det är en åldersgrupp där man ibland måste vara både och. Jag är strikt när det gäller vissa regler, men samtidigt ganska flexibel med andra. Det är viktigt att det ska funka i klassrummet för att alla ska trivas. Jag är inte den *spexiga* lärare * skrattar * och man måste ha lite struktur. Musik är ett så fritt och kreativt ämne, men ändå finns det vissa ramar som måste följas.

Vissa elever kan tro att det här ämnet bara handlar om att ha kul, men vi har faktiskt en läroplan – det är inget jag har hittat på! – säger Helena med ett gott skratt. Det här är ingen lattjo lajban stund, utan det är saker man ska lära sig. Det är viktigt att följa läroplanen, för musik är lika viktigt som alla andra ämnen. Jag brukar börja höstterminen med att visa läroplanen för mina elever: "Det här ska alla elever i hela Sverige lära sig, det gäller inte bara här i vår lilla skola utan det här gäller för alla". Det hjälper när jag skall övertyga även de elever som inte är så förtjusta i musik.

Efter att jag har förklarat syftet med ämnet och varför vi behöver lära oss musik, brukar de flesta elever vara ganska positiva till ämnet. Mitt jobb blir mycket lättare.

Musik är en uppenbart stor del av ditt liv. Vad betyder musiken för dig?

- Jag skulle inte kunna tänka mig leva utan musik. Även om jag kanske inte alltid lyssnar på musik, så finns den alltid där. Musiken sätter tonen i mitt liv, både när jag är ledsen, när jag är glad och när jag behöver peppas... Musiken uttrycker mina känslor, särskilt sången.

Det är musik i reklamen, när vi handlar, när man spelar, osv. Den är där och sätter tonen för hur man upplever saker och ting.

Har du något favoritinstrument?

- Sång och piano.

Psalm, då?

- Psalm 217! – svarar Helena utan att ens behöver tänka. Gud,

för dig är allting klart! – fortsätter Helena. Jag hörde den första gången när jag gick kantorsutbildningen: "Gud, för dig är allting klart, allt det dolda uppenbart, Mörkret är ej mörkt för dig, och i dunklet ser du mig" – texten går så bra ihop med melodin. Den grep tag i mig direkt första gången jag hörde den. Gud finns där, även när det är mörkt.

Vad tycker du är musikens roll i kristen tro?

- För mig är den jätteviktig. För mig känns det ibland som att musiken säger mer än det talade ordet. Jag blir gripen av musiken på ett annat sätt.

Jag tror många känner igen sig i den beskrivningen. Bakom varje gudstjänst, andakt, begravning, finns ett stort arbete. Kan du berätta lite mer om det?

- * Småskrattar lite * Ja, det är inte bara öppna psalmboken och välja en slumpmässig sång. Om jag t.ex. medverkar i en gudstjänst börjar jag med att läsa igenom texterna som tillhör dagen. Därefter letar man efter sånger som passar med det budskapet som finns i dessa texter eller med den högtid det gäller. Vad handlar denna söndagens texter om? Passar den här sången? Passar den här psalmen? Finns det sånger som är direkt hämtade från bibeltexten och som förstärker ordet som talas? Sådant får man fundera på.

*Att få leda en kör och
få andra att sjunga är
helt fantastiskt! Särskilt
barn- och ungdomskör,
det är bland det roligaste
att jobba med.*

Så sammanfattningsvis, musikens roll är att förstärka budskapet som framförs i t.ex. predikan eller andakten...

- Ja, men det tycker jag! Man ska känna igen en röd tråd.

Och för den som är inte har en så stark tro och kanske kommer bara några enstaka gånger till kyrkan, som t.ex. julkonsserter eller minnesstunder. Spelar musiken någon speciell roll för dem?

- Men det tror jag! Jag tänker att musiken kanske tröstar, väcker minnen och känslor. Det är viktiga delar att ha med på en gudstjänst, begravning, musikkonsert eller annat.

Det aldrig varit så lätt som idag att nå ut till hela världen med välproducerad musik. Och vi har faktiskt några personer i vår bygd som är mycket framgångsrika i världen med sina musikproduktioner. Du hade kunnat bli en kändis eller världsstjärna... * Helena skrattar * Varför valde du denna väg?

- Att få leda en kör och få andra att sjunga är helt fantastisk! Särskilt barn- och ungdomskör, det är bland det roligaste att jobba med. Jag känner inget behov av att vara i rampljuset och synas och höras mest av alla. Jag står hellre i bakgrunden och lyfter andra. Jag ser en större mening i det, tycker jag. Att leda andra i lovsång känner jag mer som min kallelse.

Hur påverkar din tro och din kallelse ditt sätt att vara på skolan? Finns det en röd tråd också där?

- Jo, det finns det. På skolan ska man vara neutral men genom mitt sätt att vara, och hur jag behandlar andra, så tycker jag att jag ändå förmedlar mina kristna värderingar. Att bemöta den andra väl, att försöka visa förståelse, att välja att arbeta med låtar som förmedlar kärlek istället för t.ex. våld, att jobba för allas lika värde, att alla ska kunna vara den man är, visar jag på kristna värderingar. Vi har en värdegrund vi jobbar efter i skolan som också innefattar allt detta. Är man kristen och lärare så känner man igen sig i skolans

värderingar, man kan känna att det här är något jag tror på och kan jobba med.

Vilken roll anser du att musiken har i människors uppväxt?

- Man är omgiven av musik hela tiden, det pratar jag mycket om med barnen i skolan. Det är musik i reklamen, när vi handlar, när man själv spelar sin musik, osv. Man kanske inte alltid är medveten om musiken eller medvetet lyssnar på musikens texter, men den är där och sätter tonen för hur man upplever saker och ting. Jag tror att man blir väldigt påverkad och präglad av vilken musik man lyssnar på. Musik är väldigt viktigt.

Sverige brukar kallas för världens mest sekulära land. I ett sådant samhälle, varför vara kristen? Det är till och med trendigt idag att vara new age...

- Jo * Helena skrattar *, men jag känner att Gud är med mig. Jag känner att jag får bönesvar när jag ber, jag känner att Gud är där när jag behöver. Jag får alltid hjälp och stöd när jag behöver. Det är väldigt svårt för mig, när jag ser hela skapelsen, att inte tro på Gud, att det inte finns en mening och en plan. Andra får känna vad de vill, men andra livssyner har helt enkelt inte tilltalat mig.

Vilka minnen håller du varma om hjärtat från att jobba inom Svenska kyrkan i Värnamo?

- I många år hade vi en stor barnkör i S:t Johannes kyrkan. Den var fantastiskt rolig att jobba med. Vi var även många barnfamiljer som var med i församlingen och det fanns en tydlig familjestämning över det hela. Det var en väldigt fin gemenskap, det var så roligt och så häftigt... det var en del av vårt liv. Det kommer jag aldrig glömma.

Nu kör vi!

Det är onsdagskväll och körsångare droppar in i Värnamo församlingshem. Det småpratas för fullt och hälsas glatt på varandra. Någon har redan börjat nynna på en sång och stämningen är varm och välkomnande. Jag frågar hur länge kören har funnits och tillsammans räknar vi ut att den måste ha funnits sedan 2017. Vissa har varit med ända från starten, andra bara ett tag.

Alicia berättar att hon flyttade till Värnamo för två år sedan och funderade på att gå med i en kör. Eftersom hon inte kände någon utanför sitt arbete, tänkte hon att det skulle vara ett bra sätt att skapa gemenskap med andra och lära känna människor. "Jag var nervös inför min första gång efter som jag aldrig hade sjungit någonstans utom i duschen och i bilen. Men jag har känt mig välkommen från första stund," säger Alicia.

"Jag halkade in på ett bananskal", berättar Patrick. "Jag skjutsade min fru hit och hade tänkt bara vara med en gång och lyssna. När vår körledare Anette fick syn på mig så tyckte hon att jag inte bara skulle sitta och lyssna, utan att jag borde passa på att sjunga med. Jag hade inte alls tänkt att delta från början, men när jag väl provade och blev en del av gänget så var det jättekul," säger Patrick.

Anette Wettebrand är kantor i Värnamo församling och körens ledare. Hon delar med sig av sina tankar om kören: "Nu kör vi! är en kör som inte kräver några förkunskaper i körsång eller notläsning. Det är en kör för dem som kanske aldrig sjungit i kör men vill lära sig. Som ledare vill jag att man ska kunna komma hit och känna att man inte behöva kunna något innan man börjar här, sedan kan man lära sig allt eftersom man är med," förklarar Anette. Det är en målsättning som hon har haft i alla körer hon lett.

Flera i kören är överens om att det är skönt att det inte är en så stor kör. Det gör det enklare att komma in i gänget. Alla vågar bjuda på sig själva och man kan känna att man faktiskt kan få mer stöd och hjälp att lära sig. "Du blir inte bara en i mängden, du blir sedd," säger någon.

"Om det är något svårt som man inte riktigt sätter, då är det skönt att veta att det alltid finns någon annan som kan lyfta," säger Gunilla och fortsätter. Vi har alltid kören bakom oss och vi gör det tillsammans."

Vi pratar om vad medlemmarna upplever som fördelar och hälsoeffekter av att sjunga tillsammans. Jag får många exempel: "Det är roligt, man blir pigg, det är något att se fram emot och det

är mäktigt när rösterna förenas. Jag har aldrig lämnat kören och känt mig nere," berättar Gunilla. Hon kan ofta känna att hon är trött och egentligen inte orkar att gå på kören. När de sedan har övat i en dryg timme och hon kommer hem, så kan hon knappt sova för att det har hänt en massa positiva saker i kroppen.

Det kan uppstå lite komiska situationer när man övar hemma berättar Patrick. En dag när han satt hemma med hörlurar och sjöng "oh"- och "ah"-stämmor, kom hans fru in och undrade oroligt om han hade ont någonstans.

När jag träffar kören övar de inför ett körprojekt som är tillsammans med hundra andra körsångare från olika platser. Därför sjunger de en annan repertoar än de vanligtvis brukar sjunga. Här är det noter som gäller och det sjungs även i olika stämmor. Det finns ljudfiler till alla stämmor för dem som vill öva hemma, men det är inget som krävs, enligt Anette. Några tycker att det är ganska utmanande och vittnar om att de sitter hemma och tragglar och tänker att det inte kommer att gå, men sedan upptäcker de att det gör det och då känns det kul att ribban har höjts.

Anette berättar att körmedlemmarna även skrivit egna sångtexter som hon tonsatt och som kören sedan sjunger tillsammans. Ett ytterligare uttryck för att kör är något mer än bara sång och kan beröra hela livet.

TEXT OCH FOTO: MADELÉN JOHANSSON

Forskning visar att det finns många hälsovinster med körsång. Körsång kan bidra till att:

- Du blir mindre stressad och får starkare skelett
- Du minskar risken för blodpropp
- Ditt immunförsvar stärks
- Du sover bättre
- Du blir mindre deprimerad
- Hela kroppen får motion
- Du får ur dig känslor genom sången
- Du blir psykiskt stark, glad och full av energi
- Ditt åldrande skjuts upp

Källor: Forskning & Framsteg, Björn Vickhoff, forskare vid Sahlgrenska akademien i Göteborg, Christina Grape Viding, doktorand i folkhälsa vid Uppsala universitet, Svenska Körförbundet

Livet är bara till låns

Början till denna text föddes på parkeringsplatsen efter en körövning och växte så småningom till en hel sång.

*Livet är bara till låns, livet är bara till låns, livet är bara till låns
och då är det viktigt att man är rädd om det.*

*Livet är en resa på så många sätt.
Ibland går det bara framåt och allt känns rätt.
Plötsligt kan det stanna – vilken väg ska livet ta?
Kan det finna ljuset och bli bra?*

*Att bli påmind om livet är som himlen bland molnen.
Ibland är den ljus, och ibland är den mörk.
När man mist en vän kan det mörkna ibland,
men så öppnar himlen sig och det blir bra.*

*Livet är bara till låns, livet är bara till låns,
livet är bara till låns
och då är det viktigt att man är rädd om det.*

Text: Veronica Donners, Anneli Hjelm, Carita Ingvarsson Musik: Anette Wettebrand

Miljögruppen tipsar!

Med små val i livet kan vi göra stor skillnad för skapelsen. Det kan vara vad vi väljer att köpa för kaffe eller diskmedel, hur vi bemöter varandra och hur vi väljer att se på vår omgivning.

Vi vill dela med oss av en sång med svensk text av Erik Tilling. Den bygger på en keltisk dikt från 500-talet. Utifrån sången har vi valt att reflektera över vad vi i församlingsarbetet väljer att göra för skapelsen. Vi hoppas kunna inspirera dig att göra en egen reflektion.

Skapelsens lovsång

*Du är vinden som andas på sjön,
vågen på havet.*

*Livet i laxen som simmar,
styrkan i oxen som drar.*

*Du är månens och stjärnornas glans,
ja, du är solens ljus.*

*Kraften i träden, träden som växer,
fåglarna sjunger ut sitt lov:*

Sjunger ära, ära!

Ära till Guds lamm!

Din är makten och äran i evighet.

I evighet.

Du är vinden – Vi väljer el från vindkraft

Vågen på havet – Vi vill vara ringar på vattnet

Livet i laxen – Vi väljer miljömärkta rengöringsmedel för de vattenlevande organismernas skull

Oxen som drar – Vi väljer att köra våra fordon med förnyelsebara drivmedel

Månens och stjärnornas glans – Vi släcker ner på natten för fladdermössens skull

Solens ljus – Vi väljer el från solpaneler

Kraften i träden – Vi vårdar träden, planterar nya och låter gamla bli till nytta för svampar och insekter

Fåglarna sjunger – Vi sätter upp fågelholkar och planterar buskage

Sjunger ära! – Psalmsång, lunchmusik, musik i sommarkväll, körgemenskap, morgonbön, kvällsmässa, lovsångsgudstjänst, andakt på äldreboende, stillsamt nynnande i affären

Vill du lyssna på Skapelsens lovsång så finns den på Spotify och Youtube. Den är med på albumet Göm mig i dina vingar med Erik Tilling.

/Miljögruppen i Värnamo församling

Satsa på schysst choklad till jul

TEXT OCH FOTO: JENNY ARVIDSSON

Kyrkor har alltid varit en viktig kraft i arbetet för etisk konsumtion och rättvis handel. Svenska kyrkan driver frågan om rättvis handel genom bland annat Fairtrade.

Genom att köpa choklad som är märkt med fairtrade är du med och bidrar till ett aktivt arbete mot barnarbete.

Fältundersökningar visar att barnarbete är vanligt förekommande inom kakaoindustrin. Trots att denna problematik kontinuerligt uppmärksammas så fortsätter barnarbetet att öka. Efterfrågan på billig choklad är stor.

Priset blir för många viktigare än hur kakaon har odlats.

Fairtrade arbetar aktivt för att odlarna ska kunna leva på sin lön och så att barnen ska kunna gå i skolan istället för att jobba. Låt julen bli en tid då chokladen känns dubbelt god. God för dig och god för den som odlar.

I Rättvist butik & café kan du köpa himmelskt god choklad från Divine. Den är självklart fairtrademärkt.

God jul vill vi önska alla barn till kakao-odlare!

*Du är månens och stjärnornas glans, ja,
du är solens ljus. Kraften i träden, träden
som växer, fåglarna sjunger ut sitt lov.*

Den här bilden knyter ihop miljöarbetet bra! Elen till husen kommer från vindkraft, elbilen som transporterat vaktmästaren går på solel, vaktmästaren drivs med fairtradekaffe, fågelholken är byggd av Skaparverkstaden i Pelarsalen, i Prostens trädgård jobbar vi med återväxt och har sommargudstjänster med lovsång, gräsyterna får bli äng och de gamla träden vårdas.

FOTO: JENNY ARVIDSSON

ÖPPNINGS- GÅNG PÅ

MORGONBÖN

MÅNDAG-FREDAG

Vi firar morgonbön i Värnamo kyrka 09.00. Sänds även digitalt via Facebook och Youtube.

MÄSSA/GUDSTJÄNST

TISDAG

Mässa med efterföljande frukost i S:t Johannes kyrka 08.15.

ONSDAG

Mässa i Värnamo kyrka 18.00 följt av samtal i Rättvist Butik och Café.

TORSDAG

RefleXmässa i S:t Johannes kyrka 18.00 – en mässa med och av ungdomar men för alla. Några gånger per termin, datum på hemsidan.

SÖNDAG

Mässa i S:t Johannes kyrka 10.00
Högmässa i Värnamo kyrka 11.00

Gudstjänst/mässa i Fryele kyrka 16.00
Varannan vecka, se annonsering.

MUSIKGUDSTJÄNSTER/ KONSERTER

Söndag 10 december kl 18 i Värnamo kyrka:

Advents- och julkonsert med LeWe-kvartetten som består av: Gabriella och Patrik Lernberg samt Åsa och Magnus Westroth.

Fredag 15 december kl 19.30 i Nydala klosterkyrka:

Julkonsert med Värnamo Kammarkör
Insläpp från kl 19.

Tisdag 19 december kl 18 och 19.30 i Värnamo kyrka:

Sjung in julen tillsammans med församlingens körer och Kulturskolans kammarorkester. Insläpp från 17.40 och 19.10. Till dessa konserter behöver du boka en gratisbiljett. Du bokar i första hand biljetten via Billetto.se. Om du inte har möjlighet finns det att hämta, 7 december och 14 december kl. 15.00–17.00, i Rättvist Butik & Café, Storgatan 41.

Fredag 5 januari kl 18 i Värnamo kyrka:

Julkonsert – Stjärnfyllda duetter och älskade julsånger från förr och nu. Emelie Sundborn och Rikard Flink, två röster som förenas i oförglömliga duetter.

MÖTESPLATSER

PROMENADGRUPP

Måndagar 14.00. Vi samlas vid Prostsgårdens parkering, går en runda och avslutar med eget medtaget fika.

ÖPPET HUS - S:T JOHANNES KYRKA

Onsdagar jämna veckor 14.00-16.00
Gemenskap, olika programinslag och möjlighet till fika. Start 7/2

SOPPLUNCH

I Värnamo församlingshem sista torsdagen i månaden feb-april 12.05.

MÖTESPLATS FRYELE

Fredagar 10-12 i Fryele församlingshem.
Fika finns att köpa till självkostnadspris.

HEMMA HOS DIG - BESÖKSTJÄNST

En mötesplats för dig som önskar att kyrkan kommer till dig, när du inte har möjlighet att komma till kyrkan.

Ring till församlingsexpeditionen på 0370-30 04 00 och fråga efter Besökstjänsten. Är vi ute på hembesök, ringer vi upp dig snarast och kommer överens om en tid.

SAMTAL/FÖRDJUPNING

BOKCIRKEL OCH VARMPRAT

Måndagskvällar i S:t Johannes kyrka
jämna veckor kl 18.30-20
Se datum på hemsida och sociala medier.
Ingen anmälan, bara kom!

Bokcirkel

Man läser en bestämd bok före träffen och samtalar om den vid träffen.

Varmprat – en öppen samtalsgrupp om allt som känns angeläget.

VANDRING GENOM KYRKOÅRET

Onsdagar 18.45 i Rättvist butik & café efter veckomässan i Värnamo kyrka. En samtalsgrupp där samtalet utgår från den vecka i kyrkoåret vi befinner oss i – tro och liv, texter och traditioner. Kom, med eller utan förkunskaper. Enkelt fika går att köpa.

TRO OCH TEOLOGI

Tisdagar i Värnamo församlingshem
18.30 - 20.30.

Följande datum: 30/1, 13/2, 27/2, 12/3, 9/4, 23/4

Vi fördjupar vi oss i tro och teologi – Olika ämnen varje gång – ingen anmälan behövs. Kom du som har ett intresse för fördjupning – alla frågor är tillåtna.

LUNCHMUSIK

Onsdagar kl 12.05 i Värnamo kyrka
Vårsåsongen startar 14/2. Mer om program i nästa Paxat, på vår hemsida och sociala medier.

KÖRER

AMASING UNGDOMSKÖR

S:t Johannes kyrka
Se svenskakyrkan.se/varnamo för tid.

SÅNGGLÄDJE

Värnamo församlingshem
Varannan torsdag ojämna veckor,
kl 14-15.30.

NU KÖR VI

Värnamo församlingshem,
onsdagar jämna v. kl 18-19.15.

VÄRNAMO KYRKOKÖR

Värnamo församlingshem,
torsdagar kl 18.30-20.

JOHANNESKÖREN

S:t Johannes kyrka,
tisdagar kl 18-19.30.

OCH MYCKET MER!

HEMSIDA OCH KONTAKTUPPGIFTER

På församlingens hemsida kan du läsa mer om våra verksamheter och hitta kontaktuppgifter om du har frågor.
svenskakyrkan.se/varnamo.

Där hittar du bland annat information om;

- barnverksamhet,
- enskilt samtal
- Pelarsalen
- Rättvist butik, café & seconhand
- och mycket mer.

Gilla oss på Facebook, följ oss på Instagram – svkvarnamo, eller håll utkik på svenskakyrkan.se/varnamo för uppdaterad information.

Vi skapar julstämning tillsammans

Söndag 17 december, S:t Johannes kyrka

Skaparverkstad och lussefika kl. 14.00–16.00.

Det finns juliga, skapande aktiviteter för alla åldrar. Lotteri och försäljning till förmån för Act:s julinsamling.

Eftermiddagen avslutas med:

Musikgudstjänst i kyrkan kl. 16.00

Barn och ungdomar medverkar med julmusikalen "Den största gåvan".

Kulturtimman

Sedan många år tillbaka så träffas en ekumenisk grupp och sjunger både profana och andliga sånger tillsammans med de boende på Linneberg.

Vi delar upp oss i smågrupper med en musiker och några sångare i varje grupp som går ut till alla avdelningarna samtidigt tisdagar jämna veckor 15.00–16.00.

Några tankar från de som är med i gruppen och vad det betyder för dem:

- Roligt att sjunga tillsammans och se och uppleva responsen från de boende som deltar.
- Man blir glad själv!
- Att sprida lite sångarglädje var fjortonde dag känns inte betungande, bara en förmån!
- Det ger stor glädje och tillfredsställelse att få vara med!!

Vi blir gärna fler som sprider sångglädje, så känner du att den här gruppen vill jag gärna vara med i, kontakta med Katarina Johansson.

TEXT: KATARINA JOHANSSON

Fira in julen

Julkonsert

Fredag 15 december

Återigen har vi förmånen att få lyssna till Värnamo kammarkörs traditionella julkonsert under ledning av Marianne Gärdesmed. Fri entré! (Insläpp från 19.00)

NYDALA KLOSTERKYRKA 19.30

Sjung in julen

Tisdag 19 december

Välkommen att Sjunga in julen tillsammans med församlingens körer och Kulturskolans kammarorkester. Konserten framförs vid två tidpunkter under kvällen. Fri entré! (Insläpp 17.40 respektive 19.10)

VÄRNAMO KYRKA 18.00 & 19.30

Till "Sjung in julen" konserter behöver du boka en gratisbiljett. Du bokar i första hand biljetten via [Billetto.se](https://billetto.se). Om du inte har möjlighet finns det att hämta, 7 december och 14 december kl. 15.00-17.00, i Rättvist Butik & Café, Storgatan 41.

Läktarorgeln i Värnamo kyrka

Orgeln som står på västra läktaren i Värnamo kyrka är byggd av A. Magnussons orgelbyggeri AB och invigdes 23 april 1972. Processen att bygga en orgel är ofta något som tar lång tid, från det att kyrkorådet ska godkänna och avsätta pengar för en ny orgel, ansöka om lov från Riksantikvarieämbetet, till det att hitta rätt orgeltyp och därefter lämplig orgelbyggare, tills den står färdig i till exempel kyrkorummet eller ett konserthus. När det gäller denna orgel så började processen redan 1966 då Värnamo församlings kyrkofullmäktige tog beslut om att bygga en ny orgel. Själva byggandet av orgeln påbörjades sedan 1971.

En konstform

Inom konsten nämns olika epoker så som barock, renässans, rokoko och romantik. Precis som tavlor och möbler ser olika ut från dessa olika epoker, så låter också musiken olika från dessa respektive tidsperioder. Orgeln är både arkitektoniskt hantverk, ett instrument och klingande musik, och speglar så även tidens ideal.

Orgelrörelsen

Under 1900-talets första hälft uppkom i Tyskland en trend inom orgelkonsten som kom att kallas orgelrörelse. Det var en inriktning där man vände sig bort från romantiken som var den stil som vuxit fram sedan 1800-talet. I stället återvände man tillbaka till de barocka instrumenten. Det innebär att man gick bort från en bredare grundtonsbaserad orgelklang till att sträva efter en tunnare, klarare klang. Orgelrörelsen spreds vidare till Danmark och Sverige och under 1950, 60 och 70-talen byggdes många instrument inom stilen och Värnamo kyrkas Magnusson-orgel är inget undantag.

Orgeln som ersattes 1972 var i romantisk stil och byggd 1874 av orgelbyggeriet E. A. Setterquist & Son. Fasaden från den romantiska orgeln fick vara kvar, men man bytte ut innehållet bakom den. När Magnusson-orgeln byggdes lade man också till ett ryggpositiv som är placerat på västra läktarens barriär.

Tekniken

Magnusson-orgeln har 36 stämmor fördelade över 3 manualer och pedal. På orgelspråk benämner man dessa manualer med namn, olika verk. Pedalverket består av den samling pipor som ljuder när man spelar med fötterna. Den första manualen, som är närmst organisten kallas för "ryggpositiv". Det är den låda med pipor som sitter på läktarbarriären och som är placerad bakom organisten. Den andra manualen, som sitter i mitten kallas för "huvudverk" och är den manual som har den största klangen. Tredje manualens pipor sitter inne i ett skåp inuti orgeln, med luckor som organisten kan öppna och stänga vid spelbordet via en liten trampa. Detta gör att klangen från tredje manualen går att steglöst öka och minska, svälla och avta. Den tredje manualen kallas därför för ett "svällverk". Flera av orgeln stämmor är tänkta att imitera olika instrument. Förutom den typiska orgelklangen som består av principalstämmor finns det också de som ska efterlikna flöjter och stråkinstrument samt brass- och blåsinstrument som till exempel trumpet och oboe.

Kenneth Bogren, Ulf Helsing, Kenneth Söder, Arijah Blomberg, Ulla Ålund Johansson (Eva Petersson hade förhinder)

Bonusgruppen

Hösten 2021 träffades sex personer i en sorgegrupp för dem som förlorat en nära anhörig. Fem av dem hade förlorat sin livskamrat, en hade förlorat sin far men var också väldigt nära att mista sin man genom sjukdom. Med präst Ritha Gavelli som samtalsledare, möttes de sex gånger för att lära känna varandra, samtala om livet före och efter dödsfallet, dela erfarenheter av sorg och saknad – och tankar om hur man lever vidare. Nu vill de inspirera andra som har sorg att våga gå med i en sorgegrupp.

Deltagarna Arijah, Ulf, Kenneth B, Kenneth S, Ulla och Eva blev under resans gång mycket goda vänner och var helt överens om att de ville fortsätta att träffas. Nu kallar de sig Bonusgruppen och ses ungefär en gång i månaden. De umgås och gör saker tillsammans, som att laga mat hemma hos varandra, åka på utflykter, gå på fotboll m.m. Fyra av dem har även gjort en resa till Norge ihop.

Några i gruppen var lite bekanta sedan tidigare, men från första början uppstod en djupare kontakt på grund av sorgen de alla delade. De fann varandra direkt.

"I den här gruppen kan man säga allt", säger Ulf. Det kan vara svårt att prata om det svåra med sina närmaste, vänner och bekanta, som kanske är i ett annat skede i livet. Då är det skönt att ha varandra i Bonusgruppen. "Man har fått chansen att ha en gemenskap med personer som har en liknande upplevelse

bakom sig, det betyder väldigt mycket", säger Ulla.

Efter förlusten av de närmaste har det blivit som ett annat liv. Det är svårt att vänja sig och det tar tid, särskilt när man levt ihop med sin partner i över 50 år.

"Har man inget på programmet så blir eftermiddagar och kvällar så tomma", fortsätter Ulf. De andra nickar. "Det är TVn som kan vara räddningen", säger Kenneth S. "Morgonen kan också vara jobbig, att äta frukost själv", fortsätter han. "...och när man kommer hem och öppnar dörren och ingen är hemma", tillägger Ulf.

Det kan vara tufft att se andra par göra saker tillsammans, de saknar det dagliga småpratet och rutinerna. Plötsligt står man ensam inför livets små och stora beslut och måste klara allt själv. Lära sig att göra det man kanske aldrig gjort förut.

De små vardagliga rutinerna kan både väcka vemodiga minnen och samtidigt vara en tröst. Ulf och Kenneth B säger att de aldrig hade strukit tidigare, men nu blir stunden vid strykjärnet ett sätt att minnas sina fruar och det känns fint och viktigt att göra det ordentligt. Och så får man tiden att gå, om man tycker det är ensamt och tråkigt.

"När jag stryker skjortor tänker jag på Anita hela tiden", säger Kenneth B. Ulf stryker kökshanddukarna precis som hustrun

June gjorde. "Jag vågar inte annat!" skämtar han och alla skrattar åt tanken. "Nej, men man vill ju att det ska vara som det var innan", säger Ulf.

"Det är väl något med processen... att du känner att du mår bättre om du gör som hon gjorde", flikar Ulla in. "Ja, och de får ju plats bättre i skåpet om man stryker dem och det ser trevligare ut att hänga upp en kökshandduk som är struken", konstaterar Ulf. Vi fortsätter prata en stund på ämnet strykning, jämför olika generationers syn på det och skrattar gott en stund. Men känns det bra så ska man göra det, enas vi om.

"Det är viktigt att inte underskatta de där småsakerna", säger Ulla. "Det kan tyckas vara struntsaker men det känns fint när man vet att ens partner hade uppskattat det", fortsätter hon. Själv tog hon tag i att få lite underhåll gjort på huset nyligen och kände att maken Stig hade varit nöjd med henne.

De har alla erfarenheter av att ha levt i långa relationer, majoriteten i över 50 år. Flera beskriver hur de varit väldigt nära sina livskamrater och gjort det mesta tillsammans. Då blir omställningen särskilt stor för den som blir ensam. Det blir ett helt annat liv, även om man har familj och vänner nära sig. Att komma ut ur hemmet och ha något på programmet blir viktigt. "Man behöver en struktur på dagen, något att se fram emot", säger Ulla. "Det sägs att när man får sorg får man som en tung rygsäck. Med tiden kanske man lär sig att bära rygsäcken på ett bättre sätt. Men den är ju alltid kvar. Det är väl priset för en god relation – att sorgen blir stor", tillägger hon.

Den mörka årstiden upplever flera av dem som den värsta tiden på året. Saknaden är enorm. "Det känns som ett sår som inte vill läka", säger Kenneth S. "Men den här gruppen är ovärderlig." Han bor numera i Växjö, men kör gladeligen till Värnamo för att träffa gruppen varje månad.

"De har blivit som mina syskon", säger Arijia, som är ensam barn. De förvånas alla av hur de kunde komma så nära varandra så snabbt. "Vi har ju inte valt varandra! Ändå blev det så här bra", fortsätter Arijia och de andra håller med. "Det har jag inte tänkt på tidigare, men det är ju en viktig aspekt", säger Kenneth B. "Vi har haft tur, vi har vunnit på lotto som har hittat den här gruppen. Jag tycker det har varit fantastiskt", fyller han i.

"Man har fått vänner för livet", tillägger Ulf. "Vänner som man verkligen kan lita på. Skulle det vara något är jag inte rädd för att ringa någon av er", säger Arijia. "Att våga mötas i sorgen ger så mycket", säger Arijia. "Man behöver inte sitta där själv, det finns hjälp att få."

Under det två timmar långa samtalet med Bonusgruppen, har

de öppenhjärtigt delat tankar och känslor kring livet och döden, mörkret och ljusglimtarna. Stämningen har skiftat fram och tillbaka mellan djup sorg och skratt flera gånger, så som livet i stort ofta är. Genom allt är de tacksamma för att ha varandra till stöd och uppmuntran. "Tacksamhet är läkande", konstaterar Ulla.

"Vi vill tala om för andra att det här är en väg att gå", säger Kenneth B.

TEXT: ULRIKA ZWAARD. FOTO: JOÃO FIGUEIREDO

Ulla Ålund Johansson, Kenneth Söder

Samtal om sorg

Att förlora någon närstående är en omvälvande händelse, som förändrar livet för alltid. Det finns inga ord eller handlingsplaner som lindrar sorgen.

Vår erfarenhet säger oss, att det enda sättet att komma igenom sorgen är att gå igenom den. Det är en tung väg att gå och det kan vara gott att möta andra som är i samma situation.

Välkommen att anmäla dig till en samtalsgrupp! Du deltar i en mindre grupp, som möts vid sex tillfällen i Värnamo församlingsshem.

Intresseanmälan görs till:

Ritha Gavelli 0370-30 04 23
ritha.gavelli@svenskakyrkan.se, eller
församlingsexpeditionen: 0370 - 300 400

*Och om sången nån gång skulle tystna,
eller störas av oro och strid,
Herre öppna på nytt mina ögon,
så jag ser att hos Dig är min frid.*

1. Jag vill ge Dig o Herre min lovsång,
jag vill tacka med skönaste ord,
för Din kärlek och nåd som är gränslös,
jag vill tacka för allt gott Du gjort.

Refr: Jag vill göra mitt liv till en lovsång till Dig,
där var ton skall en hyllning till Dig bära,
och i dagar av glädje och dagar av sorg,
vill jag leva var dag till Din ära.

2. Ingen annan är värd att besjungas,
endast Du Herre äger min sång,
och i himmelens gyllene salar,
skall jag prisa Dig evighet lång.

3. Och om sången nån gång skulle tystna,
eller störas av oro och strid,
Herre öppna på nytt mina ögon,
så jag ser att hos Dig är min frid.

Before a child speaks, it sings

Sången, teatern och dansen, var viktigast för mig i min barndom. De var kanalerna som öppnade mitt inre. Under min uppväxt på "Roliga timmen" i skolan, fick dessa konstarter fritt spelrum. Fröken satte aldrig några gränser för oss barn när vi lekte. Golvet jämte katedern var scenen, och läraren och klassen var publik. Minnena från barndomen är starka, de har satt sig i kroppen.

Den amerikanska skådespelerskan Phylicia Rashad skriver:

*Before a child speaks, it sings.
Before they write, they paint.
As soon as they stand, they dance.
Art is the basis of human expression.*

Vi klädde ut oss till Pippi Långstrump och Tommy & Annika och sjöng och dansade. De flesta sjuåringar vid den här tiden, i slutet på 60-talet, spelade blockflöjt, så det var det självklara instrumentet att kompa med. Någon enstaka kompis behärskade tre ackord på gitarren och fröken spelade tramporgel. Vi blev ett helt band, med tamburiner och kastanjetter.

Så kom ABBA-eran. Vi köpte singlar i tobaksaffären och mimade med hopprep till "Ring ring" och "Waterloo". Jag minns inte mycket av matte, historia eller geografi, men jag bär för alltid med mig sången, teatern och dansen.

På högstadiet började vi ta pianolektioner hos kantorn. Att spela upp i aulan var nervöst. Det fanns alltid de som spelade bättre. Att musicera i grupp var mer min melodi. Musiken fick mig att känna glädje och samhörighet. Tonårstiden, med jazzbalett, gammeldans och bugg fick mig att förnimma en mening i tillvaron; rytmen, harmonierna, kroppens rörelser i samklang med andra.

Att sjunga, dansa och måla är givna inslag i kyrkans barnverksamhet och musiken följer med oss genom livet. Vi lyssnar på musik när vi joggar och kör bil, vi går på konserter, vi sjunger i kör och spelar instrument. I kyrkans gemenskap och gudstjänstliv får vi uttrycka oss i sång, musik och dans, när vi riktar vårt tack och vår bön till Gud. Sången, musiken och dansen frigör våra hjärtan och sinnen.

Kyrkofadern Augustinus (354 – 430 e Kr) utbrister "Jag älskar dansen", i en text som tillskrivs honom i boken Heliga danser av Maria Rönn:

*Jag älskar dansen
för den befriar människan
knyter den sorgsna till gemenskap
Jag älskar dansen som främjar sundhet
klarhet i tanken
och en rörlig själ
Dans är förvandlingen av rum och tid
för människorna som ständigt är i fara
att förfalla ensidigt till tanke, vilja eller känsla
Jag älskar dansen
O, människa lär dig att dansa
för annars vet änglarna i himlen inte vad de ska göra med dig*

TEXT: HEIDI SYDMARK

Vågar du göra skillnad?

Vi söker efter personer som vill göra skillnad i andras liv.
Kan du tänka dig att frivilligt hjälpa till hos oss?

- Hjälpa till i vårt café
- Hjälpa till i vår second hand butik
- Hämtning & leverans
- Trädgårdsuppgifter
- Jobba med världens skönaste gäng

Låter detta som något för dig?

Kontakta Pelarsalens projektledare Anna Bertilsson på 0370-300 422

ÖPPETTIDER RÄTTVIST BUTIK, CAFÉ O SECOND HAND

Butik, café o second hand,
Storgatan 41
Våra öppettider är:

Tisdag-fredag kl. 11.00-17.00
Julstängt 22/12 – 8/1-24

Kan du lösa gåtan?

Vem är jag?

En del av allt detta, tillsammans vi trivs.
Utan dig och ditt stöd, hade vi varit mindre.

Dop, vigsel, begravningar, i all ära
Men vi har även After School i Värnamo och Fryele,
gör hembesök och sjukbesök för att stötta våra äldre,
sjuka eller andra människor som har något tungt att bära.

Musik, körer, konserter, musikgudstjänster för barn och
vuxna, jourhavande präst och samtalsstöd
för att hjälpa människor i kris och nöd.

Sjukhuskyrkan, samtalsgrupper för dem som förlorat någon,
själavårdssamtal när livet känns tufft och du behöver prata
om dina orosmoln.

Stöd till arbetslösa hos Pelarsalen är självklar,
ekonomiskt stöd när det verkligen krisar,
Act Svenska kyrkan som för allas rätt till ett värdigt liv
kämpar och finns på plats när katastrofer inträffar.

Underhåll av våra kyrkobyggnader och vårt kulturarv
och även Rättvist Butik, Café o Second hand drar vi glädje av.

Vem är jag? – En del av allt detta, tillsammans vi trivs.
Utan dig och ditt stöd, hade vi varit mindre.

Så tack för att du är med i Svenska kyrkan och gör skillnad!

#viärkyrka

90 SVENSK
INSAMLINGS
KORTO KONTROLL

BRYT EN TRADITION

Fler än
30 000 flickor
gifts bort
varje dag

Legenden om Lucia berättar om
en flicka som vägrade bli bortgift.
Hon hävdade rätten till sin
kropp, sin tro och sina egna val.
Än i dag kämpar flickor runtom
i världen för sina rättigheter.

Vi lever alla under samma himmel
och tillsammans kan vi göra skillnad.

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

SWISHA DIN
GÅVA TILL
900 1223

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNINGEN INFORMERAR

Kyrkogården är en plats för minnen, både glada och sorgliga. Kyrkogården är också en park, en rekreationsplats. Dessutom är kyrkogården en plats för berättelser och kulturhistoria. Oavsett varför du besöker kyrkogården vill vi att du ska känna dig välkommen!

TEXTIFYLLNING

Om färgen i texten har bleknat på gravstenen kan kyrkogårdsförvaltningen hjälpa till med textifyllning under vinterhalvåret. Ifyllning med bladguld kostar strax över 50 kronor per tecken och ifyllning med annan färg kostar under 30 kronor per tecken. I kostnaden ingår självklart både färg och arbete. Hör gärna av dig för offert!

GRAVSTENSTVÄTT

I gravskötselavtalet ingår bland annat tvätt av gravstenen. Nu erbjuder vi alla som inte har något skötselavtal denna tjänst under en begränsad period. Om stenen är normalsmutsad rengör vi den med högtryckstvätt mot en kostnad av 170 kronor. (Men om stenen är hårdare smutsad med till exempel påväxt av lavar, kan den behöva mer omfattande rengöring. Vi lämnar då en offert på arbetet innan vi utför det.). Anmäl senast 15 mars om du vill att vi ska tvätta din sten. Efter det har vi en något högre avgift.

GRAVLYKTOR

Sätt gärna namn på gravlyktan så att vi vet var den hör hemma. Under sommaren brukar vi flytta bort kvarlämnade lyktor från askgravplatsen för att alla blommor ska få plats och ibland hittar vi lyktor på oväntade ställen. Då är det bra om den gravsattes namn och årtal står någonstans på lyktan.

KULTUR

Vi samlar på berättelser om de som är gravsatta på våra kyrkogårdar. Så småningom kan det kanske leda till en kort artikel här i tidningen, en QR-skyld vid graven eller en kyrkogårdsvandring med berättelser. Det skapar en större förståelse och känsla för platsen. Hör gärna av dig om du har information du vill dela med dig av. Även berättelser om själva kyrkogårdarna är välkomna.

TACK!

Tack för alla fina samtal vi får både ute på kyrkogården och inne på expeditionen!

TEXT: JENNY ARVIDSSON, **FOTO:** MAGNUS MILD

EXPEDITIONEN HAR ÖPPET

mån-tis 10.00-12.00

tors-fre 10.00-12.00

Telefon: 0370-30 04 70

Kyrkogatan 17, Församlingshemmet
e-post: varnamo.forsamling@svenskakyrkan.se

Tillsammans kan vi blåsa liv i berättelserna om de som är gravsatta på våra kyrkogårdar. Hör gärna av dig om du har en berättelse du vill dela med dig av..

Vem vilar här?

Far och son Gasslander, Zakarias Peter och Daniel Israel vilar på Värnamo Södra respektive Norra kyrkogårdar. Båda var organister och några i raden av musikaliska klockare i slkten.

I Värnamo Hembygdsförenings årsskrift från 1939 står det att Daniel Israel Gasslander "är för de flesta Värnamobor känd och väl känd". Det vill vi förstås veta mer om och därför har vi bett Historiska Sällskapet Gamla Wernamo om hjälp. Här följer en text som Ulf Helgesson har sammanställt åt oss.

Klockar- och organistslkten Gasslander i Värnamo

En klockares uppgift i gammal tid var att vårda kyrkan och dess inventarier samt att ombesörja klockringningen. Dessutom skulle han undervisa i sång och leda kyrksången. Klockaren blev organist i de kyrkor där det fanns en orgel.

Vid infarten till Värnamo Energis kontor på Nydalavägen nära Krycklebacken låg en gång ett torp som kallades Krycklefors. Det hörde till Prostgården och blev bosättning för åtminstone tre generationer med efternamnet Gasslander. Slkten hade redan på 1600-talet tagit sitt namn efter Gaslanda Norregård i Gårdsby socken strax öster om Växjö.

Anders Gasslander

(1762–1833) utsågs till klockare i Värnamo 1792. Han var dessutom urmakare och tillverkade golvur som en bisyssla. Anders var gift med Anna Stina Persdotter från Värnamo och hade med henne fyra barn:

- Daniel född 1784 fick organisttjänst i Algutsboda
- Johannes född 1787 hade under soldatnamnet Rask deltagit i finska kriget och hade sin fiol med sig i fält. Han blev för sin musik så uppskattad att han inte höll på att komma därifrån. Tyvärr hade krutroken gjort honom helt blind så han kom som gratialist att bo inhyses hos sin bror Zakarias.
- Johanna född 1790 gifte sig med snickaren Mathias Gustavsson. Mathias var den kände möbelarkitekten Bruno Mathssons farfar.
- Zakarias född 1802 blev organist och kantor i Värnamo.

Zakarias Peter Gasslander

(1802–1871) var organist och kantor i Värnamo. Han var gift med Anna Stina Petersdotter, född 1816 i Värnamo. De bodde i Krycklefors och fick sex barn:

- Johanna Christina 1837
- Johan August 1840, blev organist i Vadstena
- Carolina Petronella 1841
- Daniel Israel 1843, blev organist och musikalärare i Värnamo
- Samuel Peter 1846, blev officer
- Anna Gustava 1854

Daniel Israel Gasslander

(1843–1918) var klockare, "orgelnist" och sånglärare i Värnamo. Han gifte sig 1874 med Anna Christina Andersson född 1851 i

Båraryd. De fick två döttrar; Signe 1877 och Hilda 1881. Familjen bodde på Krycklefors, men flyttade 1880 till Lagmansgatan 7. Signe utbildade sig till folkskollärarinna och innehade tjänst i Skolhuset i Nöbbelid 1906 och två år senare i folkskolan vid Torget i Värnamo. Hilda följde i faderns fotspår och blev efter studier musikdirektör redan i unga år. Daniel Gasslander var "Gasse" för eleverna på Värnamo elementarläroverk. Redaktören Albert Ljunggren (sign Adalbert), som var en "värnamopajk" i försörjningsringen och tidigare elev, skrev i en krönika:

Hilda Gasslander

(1881–1963) hade ärvt sin fars stora musikbegåvning och under hans sakkunniga ledning utvecklades hennes anlag snabbt. Redan som tolvåring var hon kapabel att ensam sköta den krävande organisttjänsten i Värnamo kyrka. Som sextonåring genomgick hon Musikaliska akademien och utexaminerades som organist med toppbetyg och blev tilldelad P A Bergs silvermedalj för framsteg i harmoni, orgelspelning och sång.

Hilda blev också en pianist av stora mått och gav pianokonsalter både i vårt land och på kontinenten. Efter några år av turnerande verkade hon som musiklärare i Västerås och sedan i Ängelholm. Till sist återvände hon till Värnamo och drev den av modern startade guldsmedsaffären vid Storgatan.

Källor: VHF:s årsskrift 1928; PO Orrhedes arkiv om slkten Gasslander; Eftermäle om Hilda av Wilhelm Göransson.

På bilden nedan: Zakarias Peter Gasslander på Värnamo Södra Kyrkogård.

FOTO: JENNY ARVIDSSON

Korsordsmakare: Hanna Fredholm

Svenska kyrkan
VÄRNAMO

TRE VINNARE FÅR
VARSITT PRESENTKORT
PÅ 100 KR I RÄTTVIST
BUTIK OCH CAFÉ.